

میزخبر

اعتراض آبی ایران به طالبان

در حالی‌که کارشناسان هشدار می دهند که ساخت و آبیگری سد پاشدان روی هریرود باعث کاهش جریان طبیعی این رودخانه مرزی و بروز خسارت‌های اجتماعی وزیست محیطی در مناطق پایین دست به‌ویژه در تامین آب شرب شهر مقدس مشهد خواهد شد، اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت خارجه از ابلاغ اعتراض و نگرانی شدید ایران به حاکمان افغانستان خبر داد. بقایی با اشاره به این‌که ایران در تماس با مقام‌های ذی‌ربط افغانستان، اعتراض و نگرانی شدید خود را نسبت به تحدید نامتناسب آب‌های ورودی به ایران یا منحرف کردن مسیر طبیعی رودخانه‌های هر دوسوی مرزها ابلاغ کرده، تاکید کرد؛ از افغانستان انتظار می‌رود در استمرار جریان آب از رودخانه‌های مرزی که از سمت افغانستان به ایران جریان دارد، همکاری کرده و موانع ایجادشده را مرتفع کنند. بقایی در رابطه با ساخت یا آبیگری سدهای جدید در افغانستان و تاثیرات آن بر میزان آب ورودی به ایران، گفت: جمهوری اسلامی ایران بارها به طرق مقتضی به‌ویژه از مجاری دیپلماتیک رسمی و سازوکارهای کارکردی (فنی) به طرف‌های افغان تاکید کرده‌که بهره‌برداری از منابع و حوضه‌های آبی نمی‌تواند بدون رعایت حقوق ایران وفق معاهده‌های دوجانبه با اصول و قواعد عرفی قابل اعمال و نیز اصل مهم حسن‌همجاری و همچنین ملاحظات زیست محیطی صورت گیرد. روز چهارشنبه مشاور آب و وزارت انرژی و آب حکومت سرپرست طالبان ادعا کرد که آب‌های افغانستان را طوری مدیریت خواهد کرد که حقوق هیچ‌یک از کشورهای همسایه ضایع نشود اما پیشتر یک عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس اواخر شهریور گفته بود که این برنامه جدید سدسازی گروه طالبان افغانستان به قصد جلوگیری از ورود مختصر آب سیلابی به ایران انجام می‌شود.

احضار سفير ایتالیا به وزارت خارجه

روز گذشته در پی ادامه بازداشت غیرقانونی محمد عابدینی، شهروند ایرانی توسط ایتالیا به نیابت از آمریکا، پائولا آمادایی، سفير این‌ کشور در تهران به وزارت امور خارجه احضار شد. در جریان این احضار، مدیرکل غرب‌اروپای وزارت امور خارجه تصریح کرد، دستگیری آقای عابدینی اقدامی غیرقانونی است که بنا به درخواست دولت آمریکا و در راستای اغراض سیاسی و خصمانه اثبات‌شده این کشور برای گروگان‌گیری اتباع ایرانی در اقصی نقاط جهان از طریق تحمیل اجرای فراسرزمینی قوانین داخلی این کشور صورت‌گرفته است. این امر نه‌تنها به روابط دیرپای ایران و ایتالیا آسیب می‌زند، بلکه مغایر با اصول و موازین حقوق بین‌الملل، ازجمله قواعد حقوق بشر بوده و می‌تواند نوعی بازداشت خودسرانه تلقی شود. در این دیدار تاکید شد که ایران از ایتالیا می‌خواهد در اسرع وقت زمینه لازم را برای آزادی آقای عابدینی فراهم کند و مانع از خدشه‌واردشدن به روابط دوجانبه تهران-رم از سوی آمریکا شود. ۲۶ اذر در پی بازداشت غیرقانونی عابدینی در فرودگاه شهر میلان و همین‌طور انتشار خبر فرخواندن یک ایرانی در بوستون به دادگاه، وزارت دادگستری آمریکا با انتشار بیانیه‌ای مدعی شد این دوایرانی در ارتباط با یک حمله چند ماه پیش پهنپادی در اردن که طی آن سه نظامی آمریکایی کشته و بیش از ۴۰ نیروی دیگر زخمی شدند، متهم هستند و وزارت دادگستری آمریکا به دنبال درخواست استرداد عابدینی به خاک این کشور است.

یادداشت

غلامرضا نصاری؛ معاون سابق وزارت خارجه

اتحادیه اوراسیا و فرصت‌های ایران

اخیرا ایران به عنوان عضو ناظر اتحادیه اقتصادی اوراسیا درآمده است، این اتحادیه در مجموعه کشورهای حوزه روسیه یکی از اتحادیه‌های اقتصادی نسبتا فعال است.

امسال، سال خوبی بود که به عضویت این اتحادیه در حوزه تجارت آزاد درآمدیم، بخشی از کشورهای عضو این اتحادیه، همسایگان ما هستند که می‌توانیم ارتباطات خوبی در زمینه اقتصادی و سیاسی با آنها داشته باشیم. این کشورها عبارتند از روسیه، قزاقستان، قرقیزستان، ارمنستان و بلاروس که به عنوان اعضای ثابت این اتحادیه هستند، اعضای ناظر نیز ایران، ازبکستان و آذربایجان هستند.

این فرصت بسیار خوبی برای بخش تجاری کشورمان است تا کالاهای خود را از این مجموعه تامین کنند، چراکه این مجموعه بسیار ثروتمند است و کشورهای عضو آن تولیدکننده گاز، نفت، برق و در مجموع انرژی هستند. البته مهم‌تر از امضا یا ورود به این‌گونه اتحادیه‌ها، این است که چقدر تجار و اتاق بازرگانی خود

خوش رقصی عربستان برای ترامپ

عبدالرضا هادی‌راده ناینی
دیپلمات و نویسنده سیاسی

در قلب تحولات پرشتاب خاورمیانه، روابط ایران و عربستان سعودی به عنوان دوقدرت منطقه‌ای، همواره یکی از مهم‌ترین و پیچیده‌ترین محورهای تحلیلی بوده است. پس از سال‌ها تنش و رقابت‌های ژئوپلیتیکی، برقراری مجدد روابط دیپلماتیک در دولت شهید رئیسی، بارقه‌ای از امید را در دل ناظران سیاسی و امنیتی منطقه روشن کرد اما، سه رخداد اخیر؛ اعدام شش شهروند ایرانی به اتهام قاچاق مواد مخدر در عربستان، خروج ناگهانی سرمایه شرکت صافولا از بازار ایران و شایعه‌سازی رسانه‌های سعودی درخصوص انتقال پول توسط ایران به لبنان، ابهاماتی را ایجاد کرده است. این تحولات، نیازمند بررسی دقیق‌تر و موشکافانه‌تری است تا بتوان ابعاد پنهان و آشکار آنها را مورد ارزیابی قرار داد و راهکارهای مناسب برای برون رفت از این وضعیت شناسایی کرد.

اعدام‌های ناگهانی؛ نقض آشکار حقوق کنسولی

در روزهای پایانی سال ۲۰۲۴، خبر اعدام شش شهروند ایرانی به اتهام قاچاق مواد مخدر در عربستان سعودی، موجی از نگرانی و اعتراض را در داخل ایران و جامعه بین‌الملل برانگیخت. این اعدام‌ها، که بدون اطلاع قبلی به سفارت ایران در ریاض و به صورت ناگهانی انجام شد، نقض آشکار کنوانسیون‌های بین‌المللی مربوط به حقوق کنسولی و دیپلماتیک تلقی می‌شود. دولت عربستان با انتشار بیانیه‌ای رسمی، اعلام کرد که احکام اعدام پس از طی مراحل قانونی در دادگاه عالی و با تأیید پادشاهی، اجرا شده است اما آنچه در این میان اهمیت دارد، نحوه اطلاع‌رسانی و اجرای این احکام است که نشان می‌دهد در روابط دو کشور همچنان بی‌اعتمادی و بی‌توجهی به حقوق کنسولی وجود دارد.

اعدام شهروندان ایرانی در عربستان، فراتر از یک مسأله حقوقی

برش

بازی ضدایرانی دولت لبنان

در پی تقلاي توأمان آمریکا و رژیم صهیونیستی برای مهار توان حزب... در لبنان و در شرایطی که این مهار از نظر نظامی راه به جایی نبرده است، به نظر می‌رسد این روزها دوباره شاهد یک بازی ضدایرانی آمریکایی-سعودی در عرصه لبنان هستیم و در این میان واشنگتن و ریاض طبیعتاً روی نفوذ جریان غرب‌گرا بر برخی از نیروهای امنیتی و دولت موقت لبنان حساب باز کرده‌اند.
ظاهر پنجشنبه تلویزیونی سعودی «الحدث» به نقل از منابع غربی مدعی شد که «ایران قصد دارد میلیون‌ها دلار را از طریق یک پرواز ماهان ایر از تهران به بیروت به حزب... منتقل کند.» بعد از انتشار این خبر توسط این کانال، تماس‌های دیپلماتیک لبنان با مقامات ایرانی انجام و پس از آن سیل عظیمی از اخبار و شایعات در مورد محموله هواپیما منتشر شد.
العربیه هم به نقل از وزیر کشور لبنان مدعی شده بود که نیروهای

ساده، تبعات سیاسی و دیپلماتیک گسترده‌ای برای روابط دو کشور داشته است. این اقدام، نه‌تنها به اعتماد میان دو دولت آسیب جدی وارد کرده بلکه باعث ایجاد شک و تردید در افکار عمومی ایران نسبت به نیت و رویکرد عربستان سعودی شده است. احضار سفیر عربستان به وزارت خارجه ایران و اعلام مراتب اعتراض رسمی، نشان می‌دهد که تهران با جدیت پیگیر این موضوع است و از کنار آن به سادگی نخواهد گذشت. همچنین، در سطح بین‌المللی، این اعدام‌ها می‌تواند چهره عربستان را به عنوان کشوری بی‌توجه به حقوق بین‌الملل و موازین کنسولی مخدوش کند.

خروج صافولا؛ بازی سیاسی یا تغییر استراتژی؟

در حالی که هنوز التهاب ناشی از خبر اعدام‌ها فروکش نکرده بود، خبر دیگری مبنی بر خروج گروه صافولا، بزرگ‌ترین سرمایه‌گذار سعودی در ایران منتشر شد. این شرکت که در زمینه تولید و

باز بگران بنهان؛ آیا پای شیطنت‌های خارجی در میان است؟

در میانه این تحولات، نمی‌توان نقش بازیگران خارجی را نادیده گرفت. آمریکا برخی کشورهای غربی، همواره به دنبال تضعیف روابط ایران و عربستان بوده‌اند. این کشورها، از هر فرصتی برای ایجاد اختلاف و تفرقه بین دو کشور استفاده می‌کنند. اعدام‌ها و خروج سرمایه‌ها، می‌تواند به عنوان بهانه‌ای برای تشدید تنش‌ها و دامن زدن به اختلافات قدیمی مورد استفاده قرار گیرد. برخی تحلیلگران معتقدند که اتفاقات اخیر، در شرایطی که هفته‌های آینده دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور حاشیه‌ساز آمریکا به کاخ سفید وارد می‌شود و همچنین تحولات منطقه شرایط جدیدی را ایجاد کرده، واجد معنای سیاسی است. به

بیان دیگر سعودی‌ها با این اقدام خود از یک سو به استقبال دولت جدید آمریکا و سیاست‌های ضدایرانی آن رفته‌اند و از سوی دیگر فضای منطقه را برای ضربه زدن به ایران مناسب یافته‌اند. این دسته تحلیلگران معتقدند عربستان سعودی

در خیابان‌های اطراف منتهی به فرودگاه، در محکومیت این اقدام شعار دادند.

واکنش سفير ایران در لبنان

به دنبال این ماجرا مجتبی امانی سفير کشورمان در بیروت گفت: اقدام مسئولان فرودگاه بیروت به دلیل ناآگاهی بود که با ابلاغ ایران برطرف شد.

ابراهیم رضایی سخنگوی کمیسیون امنیت ملی مجلس هم از ورود این کمیسیون به اتفاقات فرودگاه رفیق حریری خبر داد و گفت: دولت لبنان از هرگونه رفتار شائبه بازنگیر که می‌تواند تحت‌تاثیر کشورهای غربی باشد، خودداری کند. رضایی تأکید کرد: محور عبری-عربی بداند که مقاومت با چمدان نیامده که با نقیشتش برود. نایب رئیس مجلس اعلای شیعیان لبنان هم در خطبه‌های نماز جمعه دیروز با اشاره به اتفاقات فرودگاه بیروت از وزارت کشور لبنان خواست قهرمان بازی‌هایش را برای دشمن انجام دهنده مسافران ایرانی.

یادداشت

عربستان و سیاست عدم صداقت

اعدام غیرانسانی و قرون وسطایی شش ایرانی در

عربستان سعودی از وجود خشونت غیرقابل توجیه در این کشور حکایت دارد. این شش ایرانی به‌عنوان زائر برای ادای فریضه حج عمره وارد عربستان شده بودند و به اتهام حمل مواد مخدر بازداشت شدند. از آنجایی که سیستم قضایی عربستان یک سیستم قبیله‌ای و غیردموکراتیک و برگرفته از سنت‌های دوران جاهلی است لذا این شش متهم ایرانی بدون طی شدن پروسه قوانین بین‌المللی به اعدام محکوم شدند. گردن‌زدن متهمان درمیدان عمومی شهر و در برابر انتظار عمومی، یک نمایش اجتماعی در عربستان تلقی می‌شود که همین امر جامعه عربستان را به خشن‌ترین جوامع بشری به‌لحاظ کنش‌های اجتماعی تبدیل ساخته. قوانین بین‌الملل که اساسا جایی در عربستان محبوب آمریکا و غرب ندارد، اقتضای کند اتیان کشورهای بیگانه که مرتکب جرمی می‌شوند باید با حضور نماینده سفارت آن کشور محاکمه شوند. عربستان بیشترین شمار اعدامی‌ها را در جهان دارد، به‌گونه‌ای که تنها در سال ۲۰۲۴ میلادی نزدیک به ۳۴۰ تن در عربستان که نزدیک به نیمی از آنان را اتباع کشورهای خارجی تشکیل می‌دهند، گردن زده شدند. این‌گونه اقدامات متأسفانه با سکوت جامعه جهانی مواجه شده زیرا نهادهای بین‌المللی نوعاً تفسیر دوگانه و مصلحت‌اندیشانه‌ای در رابطه با حقوق بشر دارند.

نمونه آن ترور در دنک جمال خاشقچی روزنامه‌نگار برجسته و منتقد آگاه حاکمیت آل سعود در سال ۲۰۱۸ در استانبول ترکیه بود که سکوت نهادهای حقوق بشری را در پی داشت. هر چند حمل مواد مخدر در قوانین بین‌المللی جرم تلقی می‌شود اما جرم شش ایرانی به‌خاطر حمل نایت تحت‌تاثیر متغیرهای در حد اعدام در ملاء عام نبود. رفتار اخیر دولت عربستان با ایران به‌ویژه پس از سرنگونی دولت سوریه و همراهی حاکمیت سعودی با مجموعه‌های تروریستی حاکم در دمشق، نشان می‌دهد که عربستان در مناسبات خود با کشورهای محور مقاومت صادق نیست. خروج شرکت صافولا سعودی از ایران نشان داد که رفتار حاکمیت عربستان با ایران کاملاً کنشگرا است و تحت‌تاثیر متغیرهای منطقه‌ای و بین‌المللی قرار دارد. شرکت سعودی صافولا که در زمینه تولید روغن‌های خوراکی و غذاهای دریایی در ایران فعالیت داشته اخیراً سرمایه خود را به مبلغ ۱۸۸ میلیون دلار فروخته است. این امر از تغییر رفتار عربستان نسبت به ایران حکایت دارد و ثابت می‌کند که ریاض مناسبات خود را با تهران براساس منافع یک‌جانبه تعریف می‌کند. لذا اتفاقات اخیر از جمله اعدام دردناک شش ایرانی یک اقدام غیردوستانه از سوی عربستان نسبت به ایران تلقی می‌شود که نباید با سکوت دستگاه دیپلماسی ایران مواجه‌شود.

در شرایطی که راهی جز همراهی با تهران نمی‌دید، به برقراری رابطه با جمهوری اسلامی ایران اصرار داشت و از چین خواست تا زمینه را برای این موضوع فراهم آورد اما در شرایط کنونی و پس از تغییر نظام در سوریه و بازگشت دونالد ترامپ به قدرت، حاکمان سعودی ممکن است در مسیر اقدامات تنش‌زا با تهران گام بردارند. هرچند این دیدگاه منتقدانی نیز دارد. برخی دیگر از کارشناسان با دیدگاهی خوش‌بینانه‌تر تحولات اخیر را ناشی از حاکمیت یک نظام سیاسی خاص در عربستان ارزیابی می‌کنند که تصمیمات ناخبرانه‌ای را اتخاذ کرده، ناخواسته در زمین خواسته‌های ضدایرانی آمریکا و صهیونیست‌ها بازی می‌کند و احتمالاً پس از احضار سفیر این کشور، در آینده شاهد کنش‌های ضدایرانی کمتری دراز سوی ریاض خواهیم بود.

بیم‌ها و امیدها در روابط تهران-ریاض

روابط ایران و عربستان در حال حاضر در یک پیچ تاریخی قرار دارد. سه رخداد اخیر، نشان می‌دهد که مسیر عادی‌سازی روابط، با موانع و چالش‌های جدی روبه‌رو است. اگر عربستان سعودی مسیر گفت‌وگو، همکاری و هوشیاری را درپیش نگیرد، هزینه‌های زیادی را متحمل خواهد شد. گفت‌وگو و همکاری مستقیم، بهترین راهکار برای حل مشکلات و خنثی کردن توطئه‌های دشمنان منطقه است. تبادل اطلاعات و شفاف‌سازی در مورد مسائل مورد اختلاف، می‌تواند به کاهش سوء تفاهم‌ها و افزایش اعتماد کمک کند و توطئه‌های دشمنان را خنثی نماید.

یادداشت

حسام‌الدین پرومند؛ کارشناس مسائل بین‌الملل

ایران، آمریکا و منطق روابط بین الملل

یکم؛ قلب سیاست، «قدرت» است و قطب‌های قدرت همواره در تلاش هستند رقیب را به زیر بکشند. البته قدرت‌ها برای این‌که بر روی ذهن رقبا عملیات کنند، به تصویرسازی از خود دست می‌زنند. اکنون که شرایط دنیا و آنچه که نظم جدید جهانی نامیده شده به نقطه حساسی رسیده و گویا در یک پیچ تاریخی قرار گرفته‌ایم؛ باید صحنه تحولات را دقیق و عمیق دید. این یادداشت می‌کوشد به‌طور خیلی موجز و خلاصه به نقد این رویکرد بپردازد که آمریکا را «فعال ما پش‌اء» می‌پندارد، همه گزینه‌ها را به او ختم می‌کند، منفعلانه مدعی است که راهی جز مذاکره نداریم و حتی در همین نسخه، پیچیدن برای مذاکره خیلی ناشایسته و بدون رعایت قواعد دیپلماسی، مشت خودش را در برابر حریف پیشاپیش باز می‌کند! این نحوه سیاست‌ورزی واقعاً با منطق قدرت همخوانی دارد! در ادامه بخوانید.

دوم؛ جوزف نای از نظریه‌پردازان معروف در حوزه «قدرت نرم» است. او در کتاب «آینده قدرت»، ایده «قدرت هوشمند» را پیش کشید که تلفیقی از منابع قدرت سخت و قدرت نرم بود و در نهایت مدعی بزرگ او این بود که آمریکا با در اختیار داشتن قدرت هوشمند، ابرقدرت قرن ۲۱ باقی خواهد ماند ولی چیزی را

به هر قیمتی با من مذاکره کند! پاسخ به این سوال منطق روشنی دارد. ترامپ درگیر یک دنیا مشکل و چالش است و همه‌توان و تمرکز آمریکا بر روی ایران قرار نگرفته است. ضمن این‌که نظم منطقه‌ای خاورمیانه، پرچالش‌تر از آن است که فکر کنند مقاومت به خط پایان رسیده و رژیم (اسرائیل را به‌اصطلاح آقای منطقه‌کشند! فعلاً توافق ابراهام و عادی‌سازی روابط با کشورهای عربی، روی هواست و اسرائیل همچنان در نقطه‌ای است که به وضعیت قبل از طوفان الاقصی در ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ باز نخواهد گشت. این همه کشتار و نسل‌کشی هم اسمش دست‌آورد نیست، اسمش جنایت است؛ کلکسیون از جنایت که نقاب از چهره اصلی صهیونیست‌ها و حامیان آنها انداخته است. جناب جوزف نای که متخصص قدرت نرم است، درباره افول قدرت نرم آمریکا و حمایت‌اشکار از نسل‌کشی نظریه جدیدی خلق نکرده است؟

چهارم؛ ایران می‌تواند و باید سناریوهای متعدد و مختلفی در برابر تحولات منطقه و هرگونه مذاکره احتمالی داشته باشد. اگر هم به گزینه مذاکره برسد، خود این گزینه باید از پیچیدگی‌هایی برخوردار باشد که مشت ایران در میز مذاکره باز نشود. بنابراین، این رویکرد که «راهی جز مذاکره نداریم» یا ناشی از نهمین مدل‌های «قدرت» و قواعد دیپلماسی در صحنه روابط بین‌الملل است یا خدای ناکرده گرادادن به غرب است که معمولاً پادوهایی هم در داخل دارد.